№ 64. 22 верэсьня 1916 г. Цэна 5 фэн.

ГОМАН

БЕЛАРУСКАЯ ВІЛЕНСКАЯ ЧАСОПІСЬ

ВЫХОДЗІЦЬ ДВА РАЗЫ У ТЫДЗЕНЬ: У АЎТОРКІ І ПЯТНІЦЫ

Цэна с перэсылкай і дастаукай да хаты:

на 1 год—4 м. 80 фэн., на ½ году—2 м. 40 ф., на 3 месяцы — 1 м. 20 ф., на 1 мес. — 40 фэн.

Адрэс рэдакцыі: Вільня, Завальная 7.

Адрэс адміністрацыі і экспэдыцыі:

М. Стэфанская 23.

Цэна абвестак:

на 4-ай старане за радок дробнымі літэрамі — 25 фэніг.; дробные абвесткі— па 5 фэн за слова. Абвесткі аб сьмерці — 60 фэн. за лінейку дробн. друкам.

ТЭЛЕГРАМЫ.

У апошні момэнт.

—s—

21 верэсьня.

Заходні тэатр:

Фронт Рупрэхта Баварскаго: На поўначы ад Соммы, пры Курсэлет, доўгіе бітвы на ручные гранаты. Мейсцовые атакі ворагоў пры Флер, на заходзі ад Лебэф і пры Комбль адбіты. На палудзенным заходзі ад Ранкур і пры Бушавэн здабытая намі атакаю тэрыторыя пасьля цяжкіх бітв ізноў намі утрачэна. На палудні ад Ранкур мы удзержалі ся у здабытых акопах.

Фронт нямецкаго Насьледніка: На право ад Маасу сільным агнём артылерыі адбіты атакі ворагоў на адрэзку Тіомон—Флеры.

Усходні тэатр:

Фронт Леопольда Баварскаго: На заходзі ад Луцка расейская гвардія разам з іншымі вялікімі сіламі далей атакавала войска генэрала фон-дэр-Марвіц. Пры Корытніцы бітва яшчэ ня скончэна. Новые частые штурмы на іншых месцох на шырыні 20 кіломэтроў адбіты ізноў с самымі цяжкімі стратамі.

Фронт эрц-гэрцога Кароля: Бітва пры Нараёўцы трывае далей удачна для нас. У Карпатах ворагі і ўчора далей востра атакавалі. Ня лічучы мейсцовых удач, каторых ворагі дайшлі ў ваколіцы Пантыр і на адрэзку Татаркі (на паўночным усходзі ад Кірлі Бабы), яны адбіты с цяжкімі стратамі. Пры Бабе Людовай яны сем разоў штурмавалі нашы пазыціі. Утрачэную 17 верэсьня вяршыну Смотрыч мы адваевалі назад.

У Семіградзіі наабапол праходу Вулкан мы занялі пагранічные вяршыны.

Балканскі тэатр:

Армейская група фэльдмаршалка Макензэна: Бітва ў Добруджы спынілася.

Македонскі фронт: У часі удачных боўгарскіх атак у ваколіцах Флорыны французы мелі значные страты. Боўгарская конніца на ўсходзі ад места разагнала пяхоту ворагоў. Узято многа палонных і некалькі кулемётоў.

БУКАРЭШТ. „Indépendance Roumaine“, афіцыоз ураду, апавешчае афіцыальна:

„Мы упоўнамочэны заявіць, што афіцыальны перанос сталіцы еЩчэ не пастаноўлен.

Уступка работнікам.

ЛОНДОН. (В.Т.Б.). *Афіцыальна.* Спорка з жалезнадарожнымі работнікамі уладжэна. Ім даецца ваенная прыбаўка па 5 шылінгоў у тыдзень. Жадалі яны па 10 шылінгоў.

Палажэньне ў Румыніі.

ПЕЦЯРБУРГ. З Румыніі даходзяць чуткі, што боўгарскіе удачы ў Добруджы вызвалі там усё узрастаючы неспакой і **абурэньне на Расею**, каторую вінавацяць у **здрадзе**. Замест абецанай чысьленай падмогі ў Румынію прыбыў толькі невялікі экспэдыцыйны корпус лікам ня болей 150.000 душ.

ПАРЫЖ. Левые газэты многа пішуць аб справе помачы Румыніі. „Journal“ думае, што глаўная заслуга ў прылучэньні Румыніі да саюзьнікоў прыналежыць Італіі, дык яна і павінна найбольш паруПіцца аб помачы румынам. Італія павінна ратаваць Букарэшт, бо **на вялікшую падмогу ад Расеі нельга спадзевацца**.

ВЕНА. Паводлуг **вестак** с Пецярбурга, на апошняй расейскай ваеннай радзе цар жадаў ад прэдстаўнікоў Францыі, Англіі і Італіі, каб на ўсіх фронтах пачалі наступленьне ў адным часі і гэтак перашкодзілі ворагам пасылаць болей войска на Балканы. Далейшае **наступленьне ворагоў у Добруджы можэ і на Расеі адбіцца вельмі цяжка.**

З апошніх дзён.

—s—

Нямецкіе апавешчэньня.

19.IX. Заходні тэатр:

Фронт Рупрэхта Баварскаго: На Сомме—без вялікшых бітв, апрыч артылерыйскіх. На ўсходзі ад Жэншi і Комбль мы пакінулі ворагам некалькі зусім зруйнаваных акопоў і адбілі мейсцовые атакі на Бэлюа і Вэрмандовільe.

Фронт нямецкаго Насьледніка: На лево ад Маасу наступленьне французоў на заходзі ад Мёртваго Чэлавека на нейкі час дайшло да нашых акопоў.

Усходні тэатр:

Фронт Леопольда Баварскаго: Нямецкае і аўстрыяцкае войскі штурмавалі сільна умацаваные перадмостные акопы на Стоходзі, на поўначы ад Зарэчан, і гналіся за ворагамі ажно на усходнім беразі. Узяты 31 афіцэр і 2511 салдатоў палонных і 17 кулемётоў. Пры Перэпельніках, між Сэрэтам і Стрыпай, нямецкі егерскі патруль узяў у палон 2 афіцэроў і 80 салдатоў.

Фронт эрц-гэрцога Кароля: Контратакамі пры Нараёўцы мы дайшлі новай удачы. Чысло палонных узрасло вышэй за 4200 душ. У Карпатах ад Смотрыча да Кірлі-Бабы—вострые бітвы. Ў ваколіцах Людовай ворагі мелі невялікую удачу. Наабапол Дорна Варта расейцы і румыны мелі многа страт у дарэмных штурмах.

У Семіградзіі, на палудзенным усходзі ад Гэтсінга, румыны разбіты войскам генэрала Штабс. За імі ідзе пагоня.

Балканскі тэатр:

Фронт фэльдмаршалка Макензэна: Учора злучэные войскі ўварваліся на успамянутые расейска-румынскіе пазыціі.

Македонскі фронт: Пры Флорыне пачаліся новые бітвы.

20.IX. Заходні тэатр:

Фронт Рупрэхта Баварскаго: На Сомме—без выдатных прыпадкоў.

Фронт нямецкаго Насьледніка: На заходнім склоне Мёртваго Чэлавека французы выбіты з рэшты занятых імі акопоў. Узяты 98 палонных і 8 кулемётоў. Нашы патрулі ўзялі ў палон 46 французоў і расейцоў.

Усходні тэатр:

Фронт Леопольда Баварскаго: На заходзі ад Луцка проці войск генэрала Марвіца развіліся ў дзень толькі мейсцовые атакі ворагоў. На большай часьці фронту расейскую пяхоту нават агонь сваей артылерыі ня мог выгнаць на штурм з акопоў. Толькі вечэрам і ў начы пачаліся атакі магутнымі хвалямі, але былі ізноў зломлены з надта вялікімі стратамі. Пры Шэльвове ворагі на нейкі час былі ўварваліся ў нашы акопы, але былі выкінуты назад без астатку.

Фронт эрц-гэрцога Кароля: Пры Нараёўцы далей ідуць удачные для нас бітвы. У Карпатах, ужо пакрытых сьнегам, трываюць расейскіе атакі. На асобных мейсцох ворагі мелі удачу.

На семіградзкім фронці румыны выкінуты назад за Шурдукскі праход.

Балканскі тэатр:

Армейская група генэрала-фэльдмаршалка Макензэна: У Добруджы развіліся вострые бітвы с рэраменнай удачай. Пасьпешна падвезенай падмогай расейцы аказваюць вельмі сільны апор на сваіх пазыціях.

Македонскі фронт: Пры Флорыне і Кайнаккалане атакі ворагоў адбіты. 17 верэсьня боўгары выкінулі італьянцоў із вёсак Матніка і Порой і ўзялі ў палон 5 афіцэроў і 250 салдатоў.

Аустрыяцкіе апавешчэньня.

ВЕНА. 18 IX. **Усходні тэатр:**

Румынскі фронт: Пры Гэтсінгу—новые удачные бітвы. Учора ўзяты 7 румынскіх гармат і некалькі кулемётаў. Ворагі бяз бітвы увайшлі ў Когалём.

Фронт эрц-гэрцога Кароля: у Карпатах ворагі дарэмна атакавалі на Дорна Варта і пры Грыняве. Яны ўсюды адбіты. Армія гр. Ботмэра ўзяла 16 афіцэроў, больш за 4,000 салдатоў і 16 кулемётоў.

Фронт Леопольда Баварскаго: проці генэрала Бэм-Эрмолі каля Зборова ворагі ўчора штурмавалі ізноў. Яны ўсюды былі адбіты.

Гл. тэлеграмы на 3 страніцы.

Vestigia nostra prodeunt!*)

Аб тым, чаго дайшла беларуская справа з гэтаго боку фронту, мы пісалі ў апошнім нумэры „Гомана“ у стацьці „Гадаўшчына“. Дні не раз у асобных заметках мы адзначывалі ўсё тое, чаго наша справа даходзіла за межамі нашай зямлі. Цяпер пастараемся сабраць разам апошніе заваеваньня нашы.

Два вроцлаўскіе прафэсары-славісты, Абіхт і Дільс, ужо не раз высказывалі на пісьме і на словах сваю цікавасць да беларускай мовы і беларускаго пытаньня. Вядомы архівар Цэхлін, с Познані, ешчэ перад вайной пісаў аб адраджэньні беларускаго народу.

Прафэсар бэрлінскаго унівэрсытэту, Александар Брікнэр, каторы, ня гледзячы на свае нямецкае імя, належыць да чысла польскіх нацыяналістоў, не раз выступаў с прычины беларускай справы, толькі ён, слухаючы сваіх партыйных аднадумцоў, выступаў заўсёды проці беларусоў, і мы успамінаем аб ім дзеля таго, каб паказаць, што ўжо мінуў час, калі аб беларусах можна было маўчаць: відаць, дайшлі яны значнай сілы, калі і нашы ворагі гэтак многа намі занімаюцца.

На зашчыту нашай справы ад напасьцей Брікнэра выступалі вельмі энэргічна украінскіе вучоные і пісьменнікі ў украінскіх і нямецкіх часопісях.

Нямецкі Колоніальны Інстытут у Гамбургу закупіў нідаўна для ладжэнаго пры ім Slavisches Seminar кольлекцію беларускіх дакумэнтоў з XVI, XVII і XVIII сталецьця. Гэтак сама колькі дзён таму назад для наймалодшаго з нямецкіх унівэрсытэтоў—Франкфурцкаго—куплена падобная кольлекція для філёлёгічнаго факультэту. Што ў бэрлінскім Orientalisches Seminar цікавяцца беларушчынай, мы ўжо ўспаміналі у адным з апошніх нумэроў.

Аб тым, як адносяцца да нас у іншых заграніччных землях, мы, на жаль, нічога ня ведаем, бо с прычыны вайны зносіны з імі зусім спыніліся.

Гэтак бачым, што беларуская справа зрабіла вялікі крок упярод: цэлы рад выдатных вучоных пачаў цікавіцца ею. Ацэніць значэньне гэтаго будзе лёгка, калі прыпомнім, якое мейсцо занімала ешчэ 90 гадоў таму назад чэская мова, калі нават свая, чэская, але абнямечэная арыстократыя лічыла яе мовай „прачэк і тарговак рыбай“. І вось, даволі было выступіць Паляцкаму, Рыгеру і другім, і гэтая адкінутая, пагарджаная мова хутка здабыла для сябе пачэснае мейсцо, каторае і сягоньня занімае ў эўропэйскай літэратуры. Калі прасачыць гісторыю адраджэньня польскай, кроацкай, словінскай і іншых моў, дык і тут убачым тое-ж самае.

Скажэм ешчэ раз: беларуская справа зыйшла з мёртваго пункту. Для поўнаго адраджэньня нашаго народу патрэбны толькі жывые, шчыра адданые нашай справе людзі—кіраўнікі, ня гэтулькі палітыкі, як скромные, мо' мала відочные работнікі на ніве народнай, духаўнікі, народные вучыцелі.

*) Нашы штандары ідуць упярод!

Падумайце аб дзецях!

Ужо цэлы год праз нашы землі праходзіць баевы фронт, і, ня гледзячы на пустые гутаркі палахлівых, або нават і несумленных людзей, усе спробы расейцоў прарваць ці адсунуць яго не дайшлі нічога. Ужо гэта адно павінно было-бы супакоіць народ, паказаўшы, што „казка скора кажэцца, ды ня скора дзело робіцца“. Аднак, вядома, што шмат дзе па вёсках людзі, веручы бабскім гутаркам, бытцым расейцы „вось-вось прыдуць“, сідзяць, зложыўшы рукі, і самі нічога рабіць ня хочуць, баючыся, каб „старые гаспадары“ не загневаліся-бы за іх работу. І многа-многа патрэб народных, каторые пры добрай ахвоці кожная вёска, кожная грамада магла-бы лёгка здаволіць сваімі сіламі, так і астаюцца нездаволенымі.

Пара, вялікая пара людзям прыспасобіцца да улажыўшыхся новых умоў нашаго жыцьця і, ня гледзячы ні на што, супольнымі сіламі працаваць дзеля агульна-народных патрэб. А патрэб гэтых—многа, і першае мейсцо між імі занімае патрэба прасьветы.

Вайна трывае трэйці год, і ніхто ня можэ нават болей-меней сказаць, скольні ешчэ часу працягнецца. А тым часам народ, ня маючы школ, ня маючы навукі, пачынае дзічэць,—асабліва тые падросткі, што, замест сядзець у школі, бадзяюцца без ніякай работы. Хто уважна чытае газэты з усіх мест нашаго краю, дзе яны выходзяць, той пэўне не раз звертаў увагу на сільны узрост числа нялетніх зладзеёў і ліхадзеёў. Вось, каб бараніцца ад далейшаго дзічэньня і распусты між падрастаючымі пакаленьнямі, бацькі павінны сур'ёзна падумаць аб школі для сваіх дзяцей.

Чаго-чаго, а грошы вёскі нашы цяпер маюць,—хіба, што ў іх у часі ваенных пераходоў усё было зніштожэно. Вось, і на школу павінно хапіць, абы толькі была ахвота. І тут селяне могуць і павінны *самі* паруліцца аб вучыцелёў, а не ждаць, пакуль да іх „нехта“ прышле чужых людзей, каторые будуць калечыць душы дзіцячые, вучачы ў чужой мове. Расейцы забаранілі вучыць у школах па-нашаму—па-беларуску; цяпер, паводлуг прыказа фэльдмаршалка Гінденбурга, ў народных школах ня толькі можна, але і *трэба* вучыць дзяцей у тэй мове, якой яны ад малых дзён гаварылі з маткаю, якую прывыклі чуць у сваей хаці.

Кніжкі для беларускіх школ мы ўжо, дзякуй Богу, прыдбалі, і не ў аднэй школі навука адбываецца па-беларуску. А і число вучыцелёў узрастае ўсё болей: гэтымі днямі канчаюцца навукі на Беларускіх Вучыцельскіх Курсах у Вільні, наладжэных Беларускім Таварыствам Пом. Пац. ад вайны; ускорасьці аткрыецца вучыцельская Сэмінарыя у Сьвіслочы, Гродзенскай губ. і т. д.

Абы толькі была ў людзей ахвота, і яны знойдуць заўсёды спосаб, каб іх дзеці не марнаваліся без навукі: маладые леты шыбка мінаюць, і назад іх ніколі ня вернеш.

І. Мелешка.

У Вільні і ваколіцах.

× **Кніжкі для школы.** Гэтымі днямі выйдзе з друку беларускае «Першае чытаньне». В. Ласт. Кніжка гэтая надрукована ешчэ ў 1915 гаду рускімі літэрамі, а цяпер друкуецца лацінскімі з некаторымі пераменамі.

У бліжэйшым часі мае выйсьці: другое чытаньне, арытмэтыка (II і III год — задачнік) і граматыка. Апрацовываюцца новые кніжкі да навукі рэлігіі (запас старых канчаецца) і іншых навук.

× **Беларуская вечарынка.** Уладжэная ў мінуўшую нядзелю сіламі музыкальна - драматычнаго кружка беларуская вечарынка, ня гледзячы на тое, што была устроена толькі для членоў Беларускаго Клюбу і іх гасьцей, прывабіла многа публікі, каторая шчыльна запоўніла гасподу Клюбу.

Вечэр вельмі здаволіў усіх. Рожнародная праграма яго складалася з ігры на фортэп'яне (п. Барылка), сьпеву соло (п. Мэнкэ) і дуэту (п.п. Водзінскі і Бороўскі). Дзьве першые — сілы маладые, але выказалі сур'ёзные задаткі. П. Водзінскі і Бороўскі—вядомы віленцам, і аб іх ужо даводзілося чытаць на страніцах „Гомана“. І цяпер яны спаткалі зусім належны гарачы прыём і прымушэны былі пеяць на біс цэлы рад рэчэй. — Музыкальным аддзелам кіравала добра вядомая ў нашым горадзі п. М. Кімонттовая.

Аддзел дэклямаціі быў наладжэн п. Ф. Олехновічам, з даўных часоў вядомым між беларусамі: ён быў першым рэжысэрам першых беларускіх тэатроў у Вільні. Сымпатычная, хоць ешчэ ня выробленая дэклямація п. Камінскай змянілася гарачым, поўным тэмпэраманту выступленьнем п. Стэфановічанкі, а закончыў вечар п. Олехновіч, горача і справедліва вітаны публікай. Асабліва падабаўся яго «Ігнат і п'яўкі».

Пасьля канцэртнаго аддзелу госьці пайшлі у скокі. На вечары панавало дужа сымпатычнае настраеньне, і танцы зацягнуліся бы надоўга, каб ня блізкасць 10 гадзіны, прымусіўшай усіх сьпешацца да дому.

Разыходзіліся ўсе з надзеяй, што Беларускі Клюб будзе часьцей ладзіць гэткіе вечарыны. Як мы чулі, надзея гэта — слушная: драматычная дружына пад кірункам п. Олехновіча ужо прыступіла да проб «Хама» Ожэшковай, і ладзіцца беларускі хор.

× **Перамена часу на 1 гадзіну.** Дзень 30 верасьня, па загаду Дырэкціі чыгунак у Бэрліне, скончыцца не ў 12 гадзіне ночы, а ў 1 гадзіне. У гэты момэнт стрэлкі ўсіх гадзіннікоў будуць перэстаўлены на 1 гадз. назад.

× **У прыказчыкоў.** На агульным сходзі членоў саюза прыказчыкоў у мінуўшую нядзелю пастаноўлено замест цяперашняй падмогі грашмі старацца даваць помач прадуктамі.

× **На выстаўцы дамоў працы** патрэбны майстры і вучні плясьці кошыкі дзеля пастаяннай работы. Заяўляцца што-дзень ад 8 да 9 гадз. раніцай.

× **Скорая помач.** Ад 11 да 17 верэсьня скорая лекарская помач дадзена ў 60 прыпадках. Карэтку вызывалі 24 разы.

× **Нямецкіе капейкі.** У чародным тыдні будуць выпушчэны нямецкіе жалезные капейкі. Усяго намечэна выпусьціць 1, 2 і 3-капеечных манэт на 1 мільён. Яны —тэй жэ велічыні, як адпаведные расейскіе манэты. На пярэдняй старане — „жалезны крыж“, напіс цэны па-расейску і 1916 год. На другой старане надпіс: „Gebiet des Oberbefehlshabers Ost“ („Тэрыторыя Глаўнакамандуючаго на Ўсходзі“). Гэтые грошы можна даваць, і іх павінны прынімаць усе урадовые і прыватные установы і асобы. Пры дробных куплях (газеты і інш.) 3 кап. = 5 фэн., або 6 кап. = 10 фэн.

Выпушчэные нямецкіе грошы ў рублях і капейках маюць роўную вагу з расейскімі рублямі, і іх прынімае почта дзеля пасылкі ў Нямеччыну.

× **Курс рубля:** офіцыяльны — 1 м. 90 ф. Пры куплі ў банках — 1 м. 94 ф.; пры прадажы — 1 м. 90 ф.

Пазычковая каса бярэ 6%.

× **Апавешчэньне.** Гаспадары стравень, заезжых гаспод і т. п., тракціроў, а так сама чайных і кавярэнь, будак с сэльцэрскай вадой, гарэлкай, спіртам і іншымі спіртнымі напіткамі, калі ў іх німа на пісьме пазваленьня ад Нямецкаго Обэрбургомістра, ці, пасьля 6 лютаго 1916 г., ад Нямец-

кого Граданачальніка, — павінны падаць Нямецкаму Граданачальніку (Polizeiverwaltung), Домініканская 3, просьбу аб пазваленьне занімацца іх промыслам ураз-жэ і не пазьней, як у восем дзён ад дня гэтага апавешчэньня.

У просьбі павінно быць паказано імя, век і вера прасіцеля, якое прэдпрыемство (ці с спіртнымі напіткамі) і дзе яно знаходзіцца, число занятых гаспод і памочных памешчэньнёў, ці памешчэньня (спальні, гасподы) гаспадара і яго служачых знаходзяцца пры самым прэдпрыемстве, сколькі і гдзе атходжых мейсц, число і пол служачых, а так сама і тое, ці бываюць там ваенные.

Хто ня мае установленага пазваленьня, або не паклапоціцца аб яго у свой час, таго караціимуць на моцы § 9 загаду с 7 студня 1916 г. аб зборы с пазваленьня на тракціры штрафам грашмі ад 50 да 3.000 м., замест каторых, калі яны ня будуць заплочэны, назначаецца вастрог да 6 месяцоў. Апрыч кары, ў кожным прыпадку будзе загадано зачыніць прэдпрыемство.

Вільна, 11 верэсьня 1916 г.

Нямецкі Граданачальнік
Поль.

× **Апавешчэньне.** Звертаецца увага цывільных жыхароў на тое, што яны на трэбаваньня караулоў і патрулёў, каторые пільнуюць вуліцы і дарогі з Вільні на граніцах Граданачальства, затрымацца пры кліку «halt» павінны той-час астанаўлівацца; іначэй у іх будуць стрэляць.

Вільна, 19 верэсьня 1916 г.

Граданачальнік
Поль.

× **Спроба самагубства.** 19 верасьня Язэп Войшутіс, 49 гадоў, пражываючый на Рудніцкай вуліцы у доме № 3, дзеля самагубства напіўся бэнзыны. Вызваная карэтка скорай мэдычнай помачы Войшутіса адратавала.

З усяго Краю.

У местовым „Бэйраце“.

ГАРОДНЯ. Замест пакінуўшаго с прычыны старасьці местовую раду („Beirat“) Толлочкі назначэн Вітольд Жджарскі.

Скупка каштаноў і жалудоў.

ГАРОДНЯ. Местовы урад скупляе каштаны і жалуды і плаціць зара пасьля дастаўкі тавару за двайны цэнтнэр (=6 пудоў) каштаноў — 4,50 м., а жалудоў — 5.50 м.

Спіс жыхароў.

БЕЛАСТОК. 5 кастрычніка тут адбудзецца спіс жыхароў. Гаспадаром дамоў дадуць лісткі с пытаньнямі, на каторые яны павінны будуць выпісываць атказы. Калі хто не захочэ даць акуратнаго атказу, таго караціимуць штрафам да 300 марак або адпаведным арэштам.

За нарушэньне таксы.

ФІЛІПОВО. Адзін тутэйшы тарговец за фунт цукру замест установленай найвышэйшай цаны 31 кап. узяў 40 кап. Суд засудзіў яго за гэта на 40 м. штрафу або 8 дзён вастрогу.

Школьные справы.

СЬВЕНЦЯНЫ. Ад мая месяца тут наладжэна школа, ў каторай вучацца дзеці ўсіх рэлігій, падзеленые на класы. У школу ходзіць да 600 дзяцей. Цяпер пад школу ладзіцца новы будынак, каторы будзе ужываны пасьля восенных вакацій.

Помач бедным.

ЛІБАВА. Асобам, каторые ня маюць с чаго жыць, место выдало ўчора падмогу на два чародные тыдні. Число бедных шмат паменшало.

ВЕСТКІ З РАСЕІ.

———

Жалезна-дарожная пазыка.

ПЕЦЯРБУРГ. Рада міністроў апрацавала умовы $4^1/_2$ працэнтнай жалезна-дарожнай пазыкі на 350 мільёноў. Курс пры выпуску — 73.

Пецярбург без апалу.

ПЕЦЯРБУРГ. С прычыны ўзросту цэн за апал і спадзеванай немагчымасьці даставаць яго гэтай зімой 63 электрычные станціі ў Пецярбурзі спынілі работу. З гэтай прычыны местовая станція прымушэна даваць на 2.200 кв. электрычнай энергіі болей.

Сьвёкла ў Сібіры.

ТОМСК. Тут аткрылося таварыство капіталістоў дзеля разводкі сьвёклы ў Сібіры. Аснаўны капітал т-ва — 1 мільён рублёў.

Зьмена пасла.

ШТОКГОЛЬМ. Расейскі пасол у Лондоні, граф Бэнкендорф, як кажуць, скора пакідае сваё мейсцо. Штырмэр лічыць, што Бэнкендорф лішне вялікі прыяцель англічан і не даволі добра бароніць у Лондоні справы Расеі.

Адгалоскі пагібелі гвардіі.

ЦУРЫХ. Як даносяць с Пецярбурга, камандзір корпуса гвардіі, ген. Безобразов, відаць, с прычыны аграмадных страт людзьмі пры Стоходзі, атрымаў адстаўку.

„Работа“ інтэндантоў.

ШТОКГОЛЬМ. „Русск. Вед.“ даносяць с Кіева, што там выйшоў скандал у інтэнданцтве. Палкоўніка Рэні і многа пастаўшчыкоў вінавацяць у тым, што яны пастаўлялі ў армію гнілое і с трыхінамі мясо, ад катораго многа людзей захварэло.

За вымаганьне грошы у салдатоў.

БЭРЛІН. Паводлуг вестак з Расеі, начальнік 2-го расейскаго абознаго батальёну, падпалкоўнік Белозерковскій, ваенным судом засуджэн на 8 гадоў у арэштанцкіе роты за вымаганьне грошы — агулам больш 17,000 руб.—у унтэрафіцэроў і салдатоў. Неколькі другіх афіцэроў с тагож батальёну за той самы праступак засуджэны на 3 гады ў вастрог.

Пасьпяшыліся!..

СОФІЯ (В.Т.Б.). Паводлуг газэт, расейская армія прывезла с сабой у Добруджу цэлую армію чыноўнікоў, каторые былі назначэны на розные адміністрацыйные мейсцы ў Добруджы, калі-б яе званвалі, і цяпер папалі ў палон. Цяпер яны ў тых-жэ местох будуць чысьціць вуліцы.

З усяго сьвету.

Прарыў грэблі.

БЭРЛІН. У паўночна-усходняй Богэміі пад націскам вады разарвалася грэбля на Белай Дэссэ на 80 мэтроў удоўжкі і на 20 м. шырокая. Грэбля здзержывала рэзэрвуар на 400.000 куб. мэтроў і трывала толькі адзін год. Зруйнаваны фабрыкі, каторым рэзервуар даваў энэргію. Дагэтуль знойдзены 250 трупоў.

ТЕЛЕГРАМЫ.

Аустрыяцкіе апавешчэньня.

Італьянскі тэатр: Учора III італьянская армія вела новые штурмы на ўсім фронці плоскагорыя Карст. І на гэты чацьвёрты дзень бітвы абаронцы удзержалі ў сваіх руках усе пазыціі. Дзе ворагі ўрываліся ў пярэдніе акопы, іх адтуль выкідалі контратакамі. Большая часць атак была зломлена ўжо ў самым іх пачатку пад концэнтрычным агнём нашай артылеры. Сільны агонь артылеры трывае далей ад Віппаха да Плавы.

У начы с 17 на 18 верэсьня марскіе лятучые эскадры атакавалі Мэстрэ і абкідалі жалезнадарожные будоўлі цяжкімі і лёгкімі бомбамі. Ня гледзячы на заядлы абстрэл, усе лятуны вярнуліся назад.

ВЕНА, 19.IX. **Усходні тэатр:** (гл. нямецкае апав.).

Італьянскі тэатр: На плоскагоры Карст учора было спакайней, бо энергія ворагоў, відаць, аслабела. Агонь артылеры быў вельмі сільны. Пры Флічу і на хрыбце Фассанскіх Альп нашае войско адбіло некольні штурмоў.

ВЕНА 20.IX. **Усходні тэатр:** (гл. нямецкае апавешч.).

Італьянскі тэатр: Італьянскі агонь проці плоскагорыя Карст ізноў момэнтамі даходзіў вялікай сілы. Як цяпер выясьнена, абаронцы плоскагорыя мелі проці сябе ў 4-дзённай цяжкай бітве 20 пешых брыгад, 1 конную дывізію,

---

Власт.

Наездчык.

Гістарычнае апаведаньне.

(Гл. «Гоман» №№ 55—60).

— Ну, таварышы,—скамандаваў Прушко, — бярыця сьвятых айцоў, ды патужэй звяжыця іх благаслаўляючые рукі, а ты, пане ротмістр, знімі гэны ключы са сьцяны,—яны мабыць ад сьвятынюхны!—і, узяўшы ксяндзоў, з запаленымі лучніцамі, пайшлі у касьцёл. Увайшоўшы, яны былі здзіўлены багацтвам (хараство іх не займало): абразы блішчэлі золатам і серабром, іншые з іх былі асыпаны самацьветнымі каменьнямі і пэрламі. Касьцельнае начыньне было залочэнае і нават іншые штукі саўсім былі залатые. Некольні хвілін яны стаялі атарапеўшы, але прагавітнасць Хілеўскаго асьмеліла ўсіх: ён першы пачаў знімаць шату, абсыпаную пэрламі; за ім кінуліся ўсе і за некольні мінут сьвятыня была аграблена. Прушко пачаў ламаць скрыню, дзе хаваліся касьцельные грошы, але нельга уявіць яго злосьці, калі ён, разламаўшы, знайшоў у ей толькі ўсяго некольні манэт. Ён падбег да старога пароха с крыкам:

— Дзе грошы, прызнавайся, або я распластаю цябе!

— Ніхай даруе вам Найвышні, бо ня ведаеце, што робіце. Мы сказалі вам раней, што грошы у нас німа.

— Годзі ілгаць!—крыкнуў Прушко і ударыў рукаяткай палаша па галаве: старэц зваліўся, абліваючыся крывёй.

— Во гэтые нам скажуць,—паказаў Прушко на маладых вікарых. Прывяжыця іх да стоўбніц!—загадаў Прушко.

Калі загад быў выпаўнен, Хілеўскі прынёс вялікае начыньне з алівай і выліў на вікарых.

— Кажыця, дзе грошы?—закрычаў ён на іх.

— У нас німа грошы,—быў ціхі атказ мучэнікоў.

Тады, ўзяўшы лучніцу, ён падпаліў намокшую алівай іхню адзежу і, забраўшы награбленае, выйшлі і падпалілі сьвятыню.

У тым часе, як гэта дзеялося у касьцелі, на падворку адбываліся ня менш крывавые справы. Баючыся, каб роботнікі не далі знаць селянам, Прушко загадаў хату, у каторай вячэрало 8 чэлавек наймітоў, аблажыць саломай і падпаліць. Калі бяздольнікі убачылі, што іх чэкае, што прасіць ашчады дарэмна, здаўшыся на Божу апеку, палі на калені перад абразом і запеялі:

Вітай, Марыя, Хрыстова Маці,
Дазволь нам грэшным Табе чэсць даці,
Прыймі Ты нашы просьбы ніскіе,
Маліся за нас—
Вітай Марыя!

Але скора пеяньне замоўкло, яны задыхаліся ад дыму, памлеўшы пападалі і, не прыходзячы да прытомнасьці, сталіся дабычай агня.

Высока падымаліся стаўбы белаго полымя, ахапіўшые сьвятыню, уносячы с сабой да Божаго пасаду душы нявінна замучэных справядліўцоў. А тымчасам пажар асьвяціў усю ваколіцу і разбудзіў спакойна спаўшых апасьля працавітаго дня селян. С крыкам роспачы яны кінуліся да гарэўшаго касьцёлу, але уратаваць ужо яго нельга было. Крык і гоман колькісотнай таўпы даляцеў да вушэй грабежнікоў: хмель іх выветрыўся, яны пачулі непакой: баяліся помсты селян, калі-б тые дагадаліся, што гэта спраўка іхніх рук, і ўсе с трусьлівай пасьпешнасьцю седлалі і садзіліся на коней.

— А цяпер, братцы, памолімся!—скамандаваў Прушко і, зняўшы шапку, заінтанаваў па ваеннаму:

„Zacznijcie wargi moje
„Chwalić Pannę Świętą...“

Уся банда хутка скінула такжэ шапкі і падхапіла сотняй крэпкіх галасоў:

„Zacznijcie opowiadać
„Cześć jej niepojętą...“

І хрысьціянскіе рыцары з набожным сьпевам, пры блеску пажару, праехалі, нікім не západозрэные, у старану Стараcельля. Забраўшы там рэшту кампаноў, пад камандай Прушко паехалі ў сьвет.

(Далей будзе).

каля 15 батальёноў бэрсальероў. У ваколіцах Сугана італьянцы атакавалі нашы пазыцыі на Чіваронэ і каля ручча Мазо. У вострых, трываўшых да поўначы бітвах яны зусім адбіты.

Работа падводных лодак.

БЭРЛІН. Ад 3 да 13 верасьня падводные лодкі затапілі ўсяго 53 параходы з агульнай ёмкасьцю 74,088 тонн.

Еднасць Скандынаускіх дзержау.

ХРЫСТЫАНІЯ. Даньскі і швэдзкі міністры-прэзыдэнты і міністры заграпічных спраў прыбылі сюды на з'езд скандынаўскіх міністроў. Ўраз-жэ пасьля прыезду яны былі прыняты каралём.

КОПЭНГАГА. С прычыны з'езду міністроў у Хрыстыаніі „Berlingske Tidende" піша:

„Гэта адаб'ецца вельмі карысна: адпаведные гасударственые мужы трох дзержаў ізноў голасна заяўляюць аб цьвёрдым жаданьні іх народоў захаваць нэўтральнасць".

Газэта вітае нарады міністроў, як факт, ад катораго залежыць будучае шчасьце іх краёў.

Міжнародны работніцкі рух.

Дамаганьня англіцкіх работнікоў.

ЛОНДОН. Паводлуг газэтных вестак, прэдстаўнікі прафэсыональных саюзоў заявілі, што, калі ім правіцельство ня дасць скора заверэньня у адпаведных кроках дзеля кантролю спажыўных прадуктоў і устанаўленьня найвышэйшых цэн, большая часць прафэсынальных саюзоў фаховых і поўфаховых выступіць солідарна з жаданьнем, каб правіцельство правяло агульнае павышэньне платы. Гэты рух абнімае ня меньш, як паўтара мільёна работнікоў.

АМСТЭРДАМ. Большасць англіцкіх работніцкіх саюзоў хацела сазваць з'езд, каб разглядзець пытаньне аб цяжкіх варунках жыцьця с прычыны вайны. Аднак, правіцельство, баючыся, што работнікі могуць пастанавіць рэзолюцію аб агульнай забастоўцы, забараніло сазваць з'езд і вядзе перэгаворы с кіраўнікамі работнікоў, каб яны супакоілі бы гэтых апошніх.

Работнікі проці ваенишчыны.

АМСТЭРДАМ (В. Т. Б). Палітычны работніцкі саюз у Новым Палудзенным Вальлісе (у Аўстраліі) паетанавіў выключыць с саюза прэм'ер-міністра Гьюса за яго палітыку у справе ваеннай павіннасьці.

Мірная работа.

КОПЭНГАГА. Італьянскі дэпутат, сэкрэтар соцыяль-дэмократычнай партіі, Одіно Моргарі, аб'еждзжае Копэнгагу, Хрыстыанію, Штокгольм і Гаагу, каб пазнаёміцца з усемі сіламі, якіе ў неваюючых гасударствах працуюць дзеля міру.

Рух у Грэціі.

ЖЭНЕВА. Унутрэные клапоты Грэціі узрастаюць с тэй прычыны, што урад работніцкага саюза грозіць агульнай забастоўкай, калі жаданьня трамвайных служачых у Афінах і капальняных работнікоў у Ляўріоні ня будуць здаволены. Каб удзержаць парадак, у Ляўріон послано войско.

Закрыцьце газэты расейскіх соцыялістоў.

ЛЮГАНО. Французскі урад закрыў парыжскую проціваенную газэту расейскіх соцыялістоў „Нашэ Слово".

Проці соцыялістоў.

ЛЮГАНО. Апіраючыся на тым, што былі знойдзены 50,000 соцыялістычных адозв за мір, шовіністычные газэты выступаюць вельмі востра проці соцыялістоў. Яны дамагаюцца прынамсі закрыцьця соцыялістычнаго органа „Awanti". Дэпутаты-соцыялісты на чядзелю склікалі надзвычайную нараду ў Болоніі.

ЛЮГАНО. Арэштаваных у Рыме соцыялістоў аддаюць пад ваенны суд, вінавацючы іх у здрадзе гасударства. Кажуць, што з забраных у іх папероў выявілося, што 10 верэсьня сазываліся публічные сходы, каб выказаць пратэст проці вайны.

Сьмерць дэпутата с.-д.

ГАМБУРГ. Тут памёр быўшый с.-дэм. дэпутат ф. Эльм.

Спіс ваенна-палонных з нашаго краю.

З Вільні і Віленскай губэрні.

Эшышок Ніссэль Вільня
Эфрон Хацкель »
Фрыдман Майсей »
Фэльдманн Мэер »
Фум Язэп »
Гэцэлевіч Эфроім »
Грунблят Зальман »
Гіляроўскі Гірш »
Глёш Абрам »
Гэрбэдзёўскі Бэрка, Ліда.
Гордон Вульф Вільня
Грін Насан »
Губрын Салёмон »
Гордон Наум »
Грыншпан Ізаак »
Яіс Мовша »
Якобсон Мозэс »
Каган Іцка »
Кассэль Цалель »
Котляр Шлёма »
Коварскі Абрам »
Кац Хаім »
Кобленц Мозэс »
Клейн Вульф, Ошмяна.
Кноп Абрам Вільня
Квартоўскі Робэрт »
Квартоўскі Мозэс »
Квасоў Хаім »
Кац Іосэль »
Корэн Мэер, Жалудок.
Ліпшыц Рахміэль Вільня
Ліпскінд Гершон »
Левін Даніл »
Левін Якаў, Ліда.
Ляхоўскі Альбэрт »
Лясс Юдэль »
Ляўн Язэп »
Мільлер Гірш, Ошмяна
Левін Файвэль, Ліда.
Мэльц Зэльман, Вілкомір.
Мілейкоўскі Салёмон Вільня
Магун Рувін »
Мэдайскі Сымон »
Медніцкі Зальман, Ліда.
Нападэ Георг Вільня
Нэмзэр Рувін »
Ніцецкі Гірш, Ліда.
Новшовіч Якаў »
Нэйрэс Эльяш Вільня
Олейскі Гірш »
Орль Гірш »
Особецкі Кальман »
Прэнскі Захар »
Порудомінскі Давід »
Пупко Шэпсэль, Ліда.
Рахмілевіч Мордух, Вільня
Рахмілевіч Язэп »
Руднэр Арон, Ліда,
Розэнбойм Лейба, Ліда.
Рэйхман Шлёма Вільня
Рэзьнік Грыгор »
Розэнблюм Давід »
Зандбэрг Мордух »
Штэрэнзус Зальман Вільня
Шапірштэйн Язэп »
Залькінд Майсей »
Зак Міхал, Ліда.
Жак Ярэма Вільня
Соболь Хаім »
Зарэцкі Вульф »
Залошанскі Вульф »
Шалёк Мордух »
Шпак Ільля »
Троіп Абрам »
Тургель Ізраэль »
Тарноўскі Мовша, Ліда.
Трабскі Самуіл, Ошмяна.
Троцкі Ізраэль Вільня
Вігушын Хаім »
Цэйпін Язэп »
Горхман Бэрко »
Дэвальтов Самуіл »
Іосэль Бэр »
Страхун Давід »
Чэрняўскі Вольф »
Сорока Міхал »
Шэвчук Кірыл »
Швайч Іван »

Kriegsgefangenenlager Gardelegen.

Адамовіч Адольф, Руботохкі (?)
Бараноўскі Іван Вільня
Белінскі Сідор »
Гордзевіч Пётр »
Грігорэзцэ Леонард »
Контакевіч Язэп »
Козлоўскі Антон »
Крэн Пётр »
Новіцкі Сямён »
Павлоўскі Якаў »
Постарняк Констанцін, Дэрэбушы
Зінєвіч Тэофіль, Вільня
Вашкевіч Фульгенты »

Kriegsgefangenenlager Soldau.

Войцеховіч Казімір, Вільня.
Яцкевіч Болеслаў, Сэнтудзішкі.
Міляўскі Казімір, Тарасішкі.
Шкубель Іван, Вторы-Козлы.
Адамовіч Альбін, Вішвілі.

Kriegsgefangenenlager Poblotz.

Карчэўскі Франц, Вільня.
Спэрковіч Владыслаў, Малызэткі(?)
Вількін Франц, Піктакінцы.
Сінкевіч Міхал, Новосады.
Міхрэвіч Валер'ян, Антоновчма (?) (Ошмяна).
Рудкоўскі Язэп, Неманчын.
Губліновіч Міхал, Могуны.
Верык Анупрэй, Дуданосы.
Клімас Казімір, Мундуны.
Янкоўскі Цырус, Ст. Вэроні (Ошмяна).
Міхейч Валер'ян, Антоновчма (?) (Ошмяна).
Руткоўскі Язэп, Нёманчын.
Вэйшніс Владыслаў, Войшні (Ошмяна).
Базіс Людвіг, Міцюны.
Кібіцкі Аўгустын, Стомбрім (Сьвенцяны).
Газіс Мацей, Саўлі (Сьвенцяны).
Куцоніс Юрый, Вілунг (Троіцк).
Грыдзюшка Андрэй, Лякуново ([illegible]зісенск)
Казлоў Пётр, Малевічы (Вілейск).
Дінцэс Салёмон, Вільня.

Kriegsgefangenenlager Wobensin.

Усовіч Антон, Вільня.

Kriegsgefangenenlager Luggenwiese.

Грыевіч Людвіг, Кіцкуны.
Пясэцкі Антон, Стузінач.
Стігляурэ Вацлаў, Вільня.
Врублеўскі Міхал, Плікішкі.
Діцэа Вінцэнты, Падаўкі.
Рэйхіс Наполеон, Вільня.
Кукліс Вінцэнты, Мачуткі.
Юча Констанцін, Ошмяна.
Кармазо Іван, Гіры.
Коляда Язэп, Чэрневічы.
Рагельб Сымон, Стэмоні.

Gefangenenlager Lischnitz.

Дубіцкі Альфонс, Вільня.
Ждановіч Антон, Кольчуны (Ошм.)
Тарасэвіч Владыслаў, Пашыцы (Ліда).
Мокрыцкі Адольф, Беленішкі (Сьвенцяны).
Санюк Язэп, Сьвір (Сьвенцяны).
Блёх Юдэль, Малятьі.

Gefangenenlager Garzigar (Stammlager Bütow).

Рудак Міхал, Празарокі (Дзісна).
Буза Язэп, » »
Врона Фэлікс, Поплово (Ліда).
Мікуцкі Эдвард, Вільня.
Гінёвец Владыслаў, Кольчаны (Вілейка).
Ляпучынскі Зыгмунт, Погарцы (Вілейка).
Лешчык Вінцэнты, Чашкоўшчызна (Вілейка).
Яновіч Фэлікс, Дзяці (Вілейка).
Горбачэўскі Іван, Гордэляны (Ошмяна).
Грэйшан Гэорг, Сасоны (Ошмяна)
Мніх Ян, Лілёцы.
Давгелевіч Міхал, Жыдзішкі.
Бароўка Болеслаў, Лінкішкі.
Горэлік (Орэлік) Емельян, Вілейка
Белый Базыль, Пліская (Дзісна).
Туча Мікалай, Мікалаеўская (Дзіс.)
Высовіч (Гусовіч) Сьцепан, Мікалаеўская (Дзісна).
Протасоў Констанцін, Мікалаеўская (Дзісна).
Гэбэльманн Хаім, Курэнец, (Вілейка).

Offiziergefangenenlager Wildemann (Oberharz).

Падпаручык Козлоўскі, Вільня.

Offiziersgefangenenlager Döbeln.

Падпаручык Каневіч-Шчэглік Язэп, Вільня.
Паручык Машэрык Констанцін, Вільня.

Gefangenenlager Hammerstein.

Баляш Сьцепан, Вільня.

(Далей будзе).

Друкавана у друкарні М. Кухты. Выдавецтво «Гоман». Рэдактар В. Ластоўскі.